



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Consultationes Theologicæ Et Spirituales Christiani verè fidelis & verè devoti ...

... De Excellentis Jesu Christi Dei-Hominis

Louis François <d'Argentan>

Augustæ Vindel. ; Dilingæ, 1723

VD18 80217931

Art. II. In Christo Jesu comprehenduntur omnes thesauri scientiæ &
Sapientiæ Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45509

bestiarum; & ego offero Patri æterno sacrificium infinitâ ratione adorandum Filii sui unigeniti. Tandem vetus Testamentum non promittebat hominibus nisi terram fœcundam ac fertilem per aliquot annos, & ego promitto illis cœlum ineffabilem deliciarum in æternum.

An posthæc interrogabis adhuc, unde veniat, quòd Testamentum novum abundet deliciis, quibus careat alterum?

Doctrina Jesu Christi divinum completur dulcorum.
Fateor, dicebat Philemon, hæc omnia idonea esse lucrandis cordibus; sed judicio meo invenio aliquid in ipsius doctrina, quod excellat adhuc omnes has pulchritudines; certum nempe & inexhaustum fundum luminum

ac cognitionum; ubi intellectus tantum videre non potest, quin plura semper remaneant conspicienda; abyssum impenetrabilem sapientiæ, ubi intelligentia humana se perdit, & nonnisi admiratur, quod comprehendere non potest; certam virtutem, majestatem, dulcorem, gustum prorsus divinum, qui nutriet, qui attollat, qui consoletur animam: tandem nescio quid magni, quod explicari verbis non potest; sed quod sentitur, & alibi non invenitur.

Verum est, respondet Ecclesiasticus, innumera bonæ animæ expertæ sunt id ipsum, sicut tu: sed hujus vis nōsse rationem? Ecce tibi illam.

ARGUMENTUM.

In Christo Jesu comprehenduntur omnes thesauri scientiæ & sapientiæ DEI.

ARTICULUS II.

Preciosum invenit thesaurum, qui semel intravit interiora Christi Jesu, quique intima penetravit animi ipsius sensa. O quàm omnia speciosa sunt hîc! quàm omnia hîc visu stupenda! Nunquam non fuerunt, quos allegerit curiositas ad conspiciendum thesauros magnorum Principum, cum nihil collocetur illuc, nisi quod rarum, nisi quod valde sit preciosum. Ecce tibi thesaurum

summi & maximi Monarchæ totius mundi. Sic loquitur sanctus Paulus de Jesu Christo: *In 2. Coloss. 3. quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi.* Affirmat, DEUM inclusisse in ipso omnes thesauros sapientiæ & scientiæ diviniæ, quæ preciosissimæ sunt divitiæ, cum hæ propriæ divitiæ sint Spiritus, DEUSQUE sit purus Spiritus.

Sed

Sed thesaurus hic nobis occlusus est, inquit Philemon; Princeps ipse & Monarcha habet clavem illius; solus Pater inspicere hunc potest, & perfectè videre omnes ipsius preciosas divitias; quas ipsemet illuc inclusit.

Veni, dicit alter, deducam te illuc. O quanta erit tuis oculis oblectatio! ô quanta perspicias, quibus hærebis attonitus, prodigia! Non admiraberis amplius suavissimas has pulchritudines in doctrina ipsius repertas, quæ non sunt nisi tenuis divitis thesauri hujus vena. Intelliges probè, quare omnium rapuerit corda, dum prædicabat, & quare totus mundus abièrit post illum. Obstupescies ex eo, quòd totus orbis secutus non fuerit ipsum; & ipsemet infernus, nisi condemnatus fuisset ad tenebras æternas, quibus indignus est factus conspiciendo ipsius lumini, cohibere se non potuisset, quin ipsius attractus fuisset illecebris.

In Jesu Christo duæ sunt naturæ & duo intellectus.

1. Non videbis in Jesu Christo nisi personam unicam, sed duas in eo videbis naturas, divinam & humanam, quæ ununtur, abs eo quòd invicem vel misceantur, vel confundantur: Duos ergò quoque habet intellectus, divinum & humanum, & scientiarum genera, unam divinam, alteram humanam. Hæc omnia, quæ tam perfectè sunt unita, ut non constituent nisi u-

nam & eandem personam, semper tam perfectè distincta manent, ut nunquam confundantur, aut misceantur; nec una natura in aliam, siquidem divina nil habet humanæ, & humana quoque nil habet divinæ: nec unus intellectus in alterum, siquidem humanus non est divinus, & divinus non est humanus; nec una scientia in aliam, siquidem intellectus divinus nil cognoscit per scientiam humanam, nec intellectus humanus aliquid cognoscit per scientiam divinam: quilibet habet suum esse, suam intelligentiam, sua lumina, suas cognitiones, quæ non pertinent nisi ad ipsum solum. Nonnè te credis jam videre Oeconomiam ac dispositionem quandam admirabilem? Procul dubio, respondit Philemon; sed videre proptarem utriusque pulchritudinem in particulari; nihil est, nisi res singulatim videantur.

2. Si consideres Jesum Christum secundum ipsius Divinitatem, prosequitur Ecclesiasticus, ipsius natura, ipsius intellectus, & ipsius scientia non sunt, nisi eadem omninò res, eòquòd sit propria ipsius essentia, æterna, infinita, simplicissima, quam nascendo recipit è sinu Patris sui. Non solum dicendum est, ipsum habere scientiam, sed dicendum est, ipsum esse scientiam & sapientiam infinitam DEI: Christi-
1. Cor. I.
stum

Qualis sit scientia intellectus divini in Christo.

ftum Dei sapientiam. Non solum is habet lumen; sed totum ipsius esse divinum, purissimum est lumen, per quod DEUS perfectissimè cognoscit divinitatem suam, & omnem adorandarum suarum perfectionum pulchritudinem, & res omnes, quæ sunt extra ipsum, actuales, possibiles, & etiam impossibiles; & nihil absconditum est cognitioni ipsius: *Quoniam DEUS lux est, & tenebra in eo non sunt ulla.* Ecce tibi divitias intellectus divini in Jesu Christo; sed non nisi DEUS solus omnem illarum cognoscit excellentiam. Beati in æternum illarum videbunt pulchritudinem, quæ rapiuntur in admirationem & replebuntur gaudio, nunquam tamen comprehendent eandem.

I. Joan. I.

Quales sint divitiæ intellectus humani in Christo.

3. Si aspicias Jesum Christum secundum humanitatem & intellectum ipsius humanum, verum est, illum nihil habere omnis hujus scientiæ diviniæ, cum ut sic DEUS non sit, alias tamen habet sibi & essentiæ suæ congruas. Et quia intellectus ipsius est omnium intellectuum creatorum nobilissimus, æquissimum erat, ut locupletaretur

perfectissimis quibusque scientiis, quibus possibile est tam excellentem ditari creaturam. Vis me illas tibi monstrare?

Ingrediamur cum reverentia divinum hoc sanctuarium: videbis ibi quatuor scientiarum genera, quæ velut quatuor magni soles simul uniuntur, ut admirabilem in ipsum effundant splendorem. Prima & præcipua est scientia beatifica, quæ clarè intuetur essentiam Dei. Secunda est scientia infusa, quam ipsius anima recepit a verbo divino, in primo instanti, quo fuit cum ipso unita, velut dotem quandam sponsalitiæ. Tertia est scientia acquisita, quam intellectus ipsius perfectissimus & acerrimus sibi comparavit in semetipso. Et quarta est scientia experimentalis, quam hausit ab extra suorum usu sensuum, & in qua crescebat successivè & perficiebatur cum ætate. Ecce partes & portiones præcipuas divitiæ hujus thesauri scientiæ & sapientiæ Jesu Christi. Sed quis ipsius posset nôsse valorem? Vis, ponderemus unam post alteram?

§. I. De Scientia beatifica Jesu Christi.

ITane, dicit Philemon, jam totus consolatus ex primo hoc aspectu, inter scientias ipsius numeras

illam beatificæ visionis DEI? Hem! an habuit illam tempore vitæ suæ mortalis? nonne scriptum

LII

ptum

Exod. 33.
v. 20.

ptum est: *Non videbit me homo, & vivet?* Et dein, nonne viator is erat, sicut nos omnes, exspectans beatam spem, quam nos exspectamus? Non, respondit Ecclesiasticus, visio beatifica dilata ipsi non est usque ad finem vitæ suæ mortalis, sicut nobis. Verum quidem est, ipsum viatorem fuisse, sicut nos, ast! ipse quoque fuit comprehensor supra nos. Verum quidem est, Deum dixisse, non videndum se ab homine vivente vitâ adhuc mortali; sed quamvis is viveret, sicuti nos, erat tamen jam mortuus in æternis decretis Dei: & idèd nuncupatur in Scriptura: *Agnus occisus ab origine mundi.*

Anima Jesu Christi habuit jus ad visionem beatificam ab instanti conceptionis suæ.

Sed quando obtinuit beatam hanc visionem DEI? procul dubio laborandum illi aliquanto tempore fuerat, ut illam mereretur? Non, inquit Ecclesiasticus, habebat ipsam à principio, abs eo, quòd mereretur illam, vel meritis fuerit unquam. Non nisi eorum est, quibus ipsa non debetur, suis illam comparare meritis; sed illis, qui jus habent ipsam possidendi, non incumbit mereri illam. Nonne videmus parvulos infantes, qui cedunt factis mox à Baptismo recipere illam, quin ipsam promeruerint, eòquòd, cum adoptati sint in filios DEI per gratiam sui Baptismi, jus habeant adeundi hæreditatem Patris sui, quantò magis

Jesus Christus, qui non erat Filius solummodò adoptivus, sed Filius naturalis Dei Patris sui?

An dicendum igitur est, quòd ^{Jesus Christus vidit essentiam divinam antequam nasceretur.} ab instanti, quo natus est in stabulo Betlehemitico, jam cœperit videre Deum, quòdque vile hoc stabulum primus fuerit Paradisus, in quo essentia DEI visa fuit ab aliquo beato? Non reposuit Ecclesiasticus, sed antequam natus esset, adhuc conclusus sinu virginali sanctissimæ Matris suæ, fruebatur jam anima ipsius eadem visione DEI, quâ modò fruitur in cœlo; & æquissimum hoc erat, eòquòd proprius fuerit Filius Dei, ab eo, quo esse cœpit, instanti. Cum ergò jam tunc fuerit Filius ipsius legitimus, legitimus quoque possessor erat bonorum cœlestis Patris sui: ita ut non stabulum Betlehemiticum, sed purissimus Virginis Matris uterus, primus fuerit Paradisus, in quo primus Beatus cœperit videre essentiam Dei.

Videtur, citò nimis incepisse ^{Anima Jesu Christi vidit Deum, priusquam conciperetur in sinu Matris suæ.} ipsius beatitudinem, inquit Philimon totus attonitus, totus in admirationem abreptus. Sed excrevit ipsius admiratio, dum Ecclesiasticus adjunxit. Adhuc majus quid tibi dicendum mihi restat, quòd nempè ante ipsum instans, quo conceptus fuit in sinu Matris suæ, sanctissima ipsius anima jam fuerit Beata, & intellectus ipsius plenus lumine gloria,

ria, jam possederit omnem scientiam visionis DEI: Video bene, te id mirari; sed caperis bene, quod tibi dicam, & mirari cessabis, & clarè mecum idipsum videbis. Probè nōsti, quòd id, quod nuncupatur instans conceptionis, sit unio actualis animæ & corporis infantis: Et hæc unio contingit in momento, quo parvum ipsius corpus sufficienter est dispositum ad recipiendum animam: siquidem ante hoc momentum verum non est, dicere, quòd conceptus sit homo in sinu Matris suæ.

Jam interrogo te, an necessarium sit, partes, quæ componunt aliquod totum, esse ante ipsum totum? Nonnè, antequam uniantur simul, ut constituant hoc totum, supponitur ipsas jam esse? Hoc indubitatum est: quomodò enim unirentur, nisi jam essent? Corpus & anima Jesu Christi habebant esse suum separatim ante unionem suam, id est, ante conceptionem; & quia duæ hæc partes sunt substantiæ, necessarium erat, ut suam haberent subsistentiam: Jam nunquam aliam habuerunt subsistentiam, quàm propriam personam Filii DEI. Quæ est ergò hæc anima, quæ unita est Personæ Verbi, in aliquo instanti naturæ, prius quàm unita sit suo corpori, nisi anima Filii Dei? Et quid est hoc corpus eidem personæ Ver-

bi unitum, saltem uno instanti naturæ prius, quàm unitum sit suæ animæ, nisi corpus proprii Filii Dei? Jam in ipso instanti, quo est Filius Dei, est beatus ex jure Filiationis hujus divinæ. Sed, ut verum fatear, non est Filius Dei (velut Verbum incarnatum) quoadusque sit homo, & homo non incipit esse, nisi in instanti, quo anima unita est corpori; & hoc ipsum est instans, quòd ex ipso facit hominem beatum.

Bene hoc capio, affirmat Philemon: siquidem non video majus esse inconueniens, dicere, quòd hæc duæ partes separatim unitæ fuerint personæ Verbi divini, antequam inter se unirentur, quàm asserere, quòd eidem manserint unitæ separatim post instans mortis suæ; & consequenter dicere, quòd beatus jam fuerit antè momentum conceptionis suæ, cum etiam post momentum mortis suæ fuerit beatus.

Sed hæc veritas aliud intellectu meo affert lumen, facitque, ut capiam facilius, quàm ratione sanctissima Virgo verè sit & propriè Mater Dei, æquè ac aliæ mulieres suarum prolium naturales sunt matres. Siquidem quare ipsæ sunt matres, nisi quia concurrunt virtute hæc sibi naturali ad unionem animæ, quam DEUS creavit, & corporis, quod disposuerunt ipsæ ad recipiendum il-

Quomodò facile comprehenditur, quòd beatissima Virgo sit vere Mater Dei.

lam. Et beatissima Virgo eadem ratione concurrat ad unionem corporis & animæ Filii sui unigeniti. Sed omnes aliæ matres efficiunt unionem corporis & animæ filiorum suorum, quæ non sunt nisi quædam substantia humana, quæque etiam non habent nisi humanam substantiam: Ecce tibi, quare non concipiant nisi purum hominem. Beatissima Virgo est sola benedicta inter omnes mulieres, quæ efficit unionem naturalem corporis & animæ, quæ quidem substantiam habent humanam, sed quæ habent substantiam, id est, personam divinam: Ecce quare ipsa non concipiat purum hominem, velut aliæ matres, sed Hominem-Deum. Manifestum igitur est, ipsam verè esse matrem Dei.

Valdè benè id explicas, replicat Ecclesiasticus; sed non sufficit vidisse, quando JESUS CHRISTUS receperit ingens hoc lumen visionis Dei: An nōsti, quantam lucem, quantum splendorem accenderit in anima ejus? quid ille scit, quid videt per admirandam hanc scientiam? Credo, respondet alter, quòd videat valdè clarè, sed non comprehendat integrè essentiam & perfectiones DEI: credo etiam, quòd videat in Deo, omnia alia, quæ sunt extra DEUM, & quorum cognitio est ipsi necessaria ad perfectam suam beatitudinem; sed dice-

re, quousque se extendat, nescio.

Dicendum igitur est, quòd, quamvis verum sit, ipsum non cognoscere omnem infinitudinem essentia & perfectionum DEI; hoc enim non nisi DEI solius est, & intellectus ipsius humanus non est Deus: nihilominus videt ipsam perfectius, quàm ceteri omnes Beati in cœle. Non dico solum, quòd possideat aliquem beatitudinis gradum sublimiorem, quàm quivis alius Beatus in particulari (hoc enim non foret quid magni dicere) sed dico, quòd videat essentiam DEI

perfectius & clarius, quàm ceteri omnes Beati simul. An dubitare de hoc posses, cum solus ipse sit, per quem omnes alii videant ipsam? unde trahunt ipsi omnes suas divitias, nisi ex magno hoc thesauro, cujus omnes munificentia, quas distribuit Beatis, quamvis sint copiosissima, non adæquent id, quòd reliquum est ipsi soli? Nonnè dicit sanctus Præcursor Joannes, quòd ex plenitudine ejus accipiatur omnes? Imaginare tibi, videre te divitias inexhaustas maris; possidet id tantam aquarum molem, ut omnes fontes, rivi, flumina non habeant, nisi quòd trahunt è sinu ipsius; sed quamvis hæc habeant ex eo abundanter, necessè est tamen, omnia simul non habere tantum, quantum ingens hoc ele-

men-

D. Th. 3. p. 9.
10. à 4.

Anima JESU
Christi videt
Deum perfectius sola,
quàm ceteri
omnes Beati
simul.

1. Joan. v. 16.

mentum adhuc conservat in sinu suo.

Omnes Beati non habent, nisi quod hauriunt à Jesu Christo.

Hæc fermè ratione Jesus Christus est vastum & profundum mare gratiarum, meritorum, sanctitatis, gloriæ & beatitudinis; ipse includit in sinu suo omnes inexhaustos thesauros pretiosissimarum divitiarum æternitatis. Omnes Beati, qui sunt pleni gratiâ & gloriâ, non habent, nisi quod receperunt ab ipso; sed quamvis omnes hauriant ex eo abundanter, non tamen sunt nisi fluvii, qui exeunt è mari; quando congregarent omnes simul totam aquarum suarum abundantiam, non tamen adæquarent illam maris. O Jesu, quam dives es! Tu es solus, qui omnes possides thesauros scientiæ & sapientiæ Beatorum. Universum cælum obstringitur tibi de bono, quod possidet; omnes miseræ, quæ extorquent nobis gemitus in vita præsentis, non nisi à tua largitate accipiunt refrigerium: Nullum bonum, nec in cælo, nec in terra habere possumus, nisi per te. Tendimus ad te manus Domine, da nobis ex tuâ abundantia. Quid faciunt in thesauris tuis omnes pretiosæ tuæ divitiæ? Tu non indiges illis pro teipso: dona illas egenis fratribus tuis, qui dabunt tibi omnes corda sua in grati memoriam animi, & cantabunt in æternum misericordias tuas.

Sed non sufficit, animam ipsius Jesu Christi clarè videre essentiam Dei: necessarium quoque est ad perfectam ipsius beatitudinem, videre etiam in Deo omnia, quæ sunt extra Deum: Dico omnia, absque ulla limitatione; omnia, quæ sunt opera omnipotentis manus Dei; omnia, quæ dependent à causis secundis, & omnia, quæ producuntur à voluntate libera hominum per omnes sæculorum decursus, & in omnibus mundi locis, absque ulla exceptione rei minimæ. Quæris: cur necesse est, ut videat hæc omnia? sanctus Thomas affert hujus pulchram & solidam rationem.

Nec unicus est ex omnibus Beatis, cujus intellectus illuminatus non sit omnibus cognitionibus necessariis ad plenam ipsius satisfactionem; aliàs beatus non esset. Necesse est ergò ipsum scire omnia, quæ concernunt ipsum & statum ejus; cum facultatem hæc habeant præstandi ipsi satisfactione. Jam Jesus Christus est solus ex omnibus Beatis, cujus status requirit perfectissimè nôsse omnia, quæ sunt extra Deum, eòquod omnia concernant & respiciant ipsum, omnia ipsi subdantur, omnia ad ipsum pertinent: Ipse est Caput Angelorum & hominum, ipse est supremus Monarcha omnium creaturarum, ipse est Judex absolutus omnium actionum humanarum, ipse est

Lll 3

dominus

Dominus & possessor legitimus omnium entium creatorum, cum omnia nonnisi ex amore ipsius sint condita. Et hoc est, quod sanctus Paulus dicebat fidelibus, qui membra sunt corporis mystici Jesu Christi: *Omnia vestra sunt, & vos estis Jesu Christi, & Jesus Christus est DEI Patris sui.* Interest ergo ipsi omnium; necesse est ergo ad perfectam ipsius beatitudinem scire & cognoscere omnia.

Nihil celare possumus Jesum Christum,

O Deus! exclamavit hic Philemon, totus abreptus admiratione & gaudio; quam ampla latitudo scientiæ beatæ in anima Redemptoris mei! quantum consolationis experior in corde meo, dum conspicio illam tam copiosam, tamque speciosam! sed quanta confusionis & humiliationis mihi ansa ex eo, quod celare non possim ipsam turpitudinem meam? Itane ergo, mi Jesu, tu cognoscis omnia? Ita, tu omnia nosti sine ulla limitatione, nihil te latet, ipsas profundissimas intueris abyssos, id est, clarè vides omnia, quæ sunt abditissima & arcanissima in cordibus hominum. Nemo est tam perfrixtæ frontis in mundo, qui semper portare vellet cor suum apertum in manibus suis, illudque exponere oculis totius mundi indiscriminatim: Nam, ô Deus, quid rerum agitur quandoque ibi, quarum pudeat nos

ipfos! Et nos id semper apertum circumferimus oculis Jesu Christi, qui videt hæc omnia, cuique incumbit aliquando æternam in hæc omnia quæ videt, proferre sententiam. O cor meum si oculi tibi essent ad considerandum magnum hunc oculum, qui omni te videt tempore, an auderes, quod audes? Nonne viveres semper in timore & reverentia ante oculos Majestatis hujus?

Dicitur, oculos Basilisci occidere eos omnes, quos intuentur; sed oculi Jesu circumferunt vitam in aspectu suo; testis est, quam reddidit sancto Petro, aspiciendo ipsum post mortem, quam ipsemet intulit animæ suæ per negationem suam. Verùm si vitam dant mortuis, quantam vitæ abundantiam dabunt vivis; quam parùm habeat anima amoris, quam parùm habeat desiderii placendi Deo, quam parùm etiam de hoc cogitet, si bono aspiciatur oculo ab amabili Redemptore suo, quantum mox vitæ & vigoris experitur augmentum, ut zelo ardenti prosequatur ea omnia, quæ placent ipsi! O mi amabilissime Jesu, quando dicere tibi potero cum veritate, cordis mei penetralia ostendens tibi: *Domine, tu nosti omnia, tu scis quia amo te.* Domine, tu intima nosti cordis mei arcana, & tu probe nosti, quod amem

Pulchra consideratio circa id, quod oculi Jesu nos semper intuentur.

Joan. 21. v. 7.

amem te. Vellem repetere hoc centies de die, & toties iterum repetere illud, quo ad id tandem cum veritate possem affirmare.

Egregius hic affectus, quem Philemon exprimebat nobis, cum certo quodam igne, qui emicabat ex oculis ejus, ostendit nobis clarè, non solum ipsum verè esse conversum, sed totum esse Jesu Christi; eòquòd conspecta in ipso excellentià, tantà demulcerent illum voluptate. Interim

bonus noster Ecclesiasticus probè consolatus ex eo, quòd videret tanto perfundi solatio hunc hominem aspiciendo duntaxat primam portionem divitis hujus thesauri sapientià & scientià, cum promiserit, se monstraturum hunc ipsi totum integrum, secundam illius exposuit ipsi portionem, in qua non minus, quo admiraretur, invenit, quàm in prima; & hæc erat scientia infusa.

§. 2. De Scientia infusa Christi Jesu.

Quando videbant Judæi Jesum Christum ad eò divinè prædicantem & sapientem post se corda hominum, adhæc pronuntiantem non nisi oracula, quæ tam sublimem annuntiabant eruditionem, ut non recordarentur se unquam audivisse hominem ita loquentem, obstupuerunt, seque interrogarunt invicem: Quomodò possibile est, tantà pollere hunc hominem eruditione, cum nunquam viderimus ipsum frequentantem scholas? unde ei tot lumina, qui nunquam Gymnasii salutavit limina? Admirabantur, & comprehendere id non poterant.

An Judæi habuerint an-
sam admirandi scientiam
Jesu Christi,

Hic Priscus sermone in medium prolato fari cœpit: Quantum ad me, nulla me hujus rei cœpisset admiratio; judicâsem enim, cum id scientiæ non obti-

nuerit studio literarum, esse debere scientiam aliquam infusam. Nonnè constat, Deum magnum esse Magistrum, qui in instanti, cum sibi placuerit, majori intellectum hominis imbuere potest scientiâ, quàm acquirere ipse possit non intermisso totius vitæ suæ studio? Quoties dignatus est ipsemet instruere rudissimos quosque, omnisque expertes scientiæ, ut eruditissimos efficeret ex iis viros, veluti erat ingens illa Eremitarum frequentia, qui intrabant Eremita condensa, antequam ulla in scholis perfolvissent pensa literarum, non alio usi Magistro, nisi Deo, nec codice alio, nisi unico magni hujus universi volumine, cuius folia, lineæ & characteres, omnes sunt res creatæ? Et parvo temporis spatio conspecti sunt prodire è deserto
ita

ita diferti, ex indoctis mutati in viros doctissimos & omni imbutos eruditione, ita ut magni Academicarum Doctores illos accederent consultum, & perciperent ex iis non nisi oracula.

Scientia infusa Salomonis & Adami.

Nonne hujus specimen relucet in Salomone, qui nocte unica tanta recepit e caelo lumina, ut omnium censeretur sapientissimus hominum? Nonne exemplum affulget nobis in Proto parente nostro Adam, cujus locupletare voluit Deus intellectum thesauro scientiarum omnium, producendo illum, quasi si quis specioso vasi pretiosum infunderet liquorem? Homo hic, qui prodibat e manibus Auctoris sui, non frequentaverat scholas, & caput ipsius universalis erat Bibliotheca totius naturae humanae, quam ditaverat Deus cunctis scientiis naturalibus, ut illas suis communicaret posteris, in quos derivasset ipsas cum natura, & ipsi evasissent docti omnes & omni literaturam exculsi absque ullo labore. Sed eheu! perdidit pretiosum hunc liquorem unico curiositatis peccato, dum scire plura voluit, quam voluerit ipsum DEus scire: *Scientes bonum & malum*. Et omnes ipsius posteris, qui sicut haeredes nascuntur ipsius noxae, ita & ipsius ignorantiae, laborant infatigabiliter & omnem navant operam cunctis saeculis, ut ratione quadam hanc re-

Gen. 3. v. 5

parent jacturam, seque postliminio reponant, defendendo jus suum in possessionem pretiosi hujus liquoris parentis sui. Quilibet sibi parat ex eo portionem tenuem laboribus millenis; sed omnes simul nunquam possederunt ipsum tam perfecte, sicut ille.

Quam visu jucundum fuisset spectaculum, aspicere primi hujus in mundo hominis intellectum, omnibus pretiosis ornamentis, quibus DEus ipsum locupletaverat, instructum. Siquidem si homo epitome est omnium operum Dei, plerumque nuncupatus a sanctis Patribus Microcosmus, id est, mundus parvus, sol ipsius fuerat suus intellectus, & lux ipsius scientia haec infusa, quam DEus consulto ipsius exornavit intellectum, sic ut sole firmamentum, ut magnum effunderet splendorem luminum spiritualium in totam ipsius animam, sicut sol materialis visibile suum effundit & diffundit lumen cuncta super corpora. Nihil nobis absconditur ad praesentiam solis, non nisi opus nobis est nostros in partem, quae placuerit, vibrare oculos, & omnia videmus absque labore. Et nihil etiam ipsi fuerat incognitum, quamdiu in sua circumferebat anima ingentem hanc scientiae infusae faculam; nihil opus illi fuerat, quam suum quoque voluerat,

Pulchritudo intellectus Adami in sua innocentia.

luerat, attollere intellectum, & mox cognoscebat omnia.

DEus plura
dedit Jesu
Christo quam
Adæ.

Sed cum verum sit, reponit desuper doctus noster Ecclesiasticus, quod supremus Creator magnifico hoc dono lucupletaverit primum Adam, qui non erat nisi servus: quid cogitare possumus, fecisse ipsum in favorem secundi Adæ, qui erat proprius & unicus ipsius Filius? Hic est, qui procedit ex utero ipsius in generatione sua æterna, velut infinitum lumen de infinito lumine, sicut tota cantat Ecclesia

Symb. Nicen.

in Symbolo: *DEum de DEO, Lumen de Lumine.* Et quando produxit illum de novo in nativitate sua temporali, an quidquam omiserit, quin mitteret ipsum in Lucem ceu Filium Lucis, ipsiusque locupletaret animam omniscientiarum infusarum abundantia, quam intellectus humanus, & intellectuum omnium nobilissimus ac perfectissimus potest recipere? Cui effusè donaret ex toto sapientiæ & scientiæ suæ thesauro, si erga proprium suum Filium se parcum exhibuisset?

S. Thomas
1. p. q. 11, a. 1.

Hinc est, quod doceat S. Thomas, lumina hæc & cognitiones has scientiæ infusæ magis illustrasse intellectum Christi Jesu quam omnes scientiæ Angelorum & hominum, etiamsi unirentur simul, quenquam illorum possent illustrare: quemadmodum solus sol majorem in mun-

do diffundit splendorem, quam Jesus Christus omnia simul astra & cœli sidera: plus cognovit solus, quam omnes Angeli & homines simul. non sunt arcana cordium, non sunt cogitationes mentium, non sunt abditæ virtutes creaturarum, quas non cognoscat perfectissime.

Priscus, qui cohibere non poterat suæ impetum curiositatis, interpellebat eum hic, dicens: Nonnè naturale est intellectui humano, indagare, rimari, scrutari ubivis omnia, ad cognoscenda arcana naturæ? Hoc est, quòd Philosophis dedit ansam dicendi de intellectu humano: *Intellectus est omnia*; id est, habet capacitatem formandi sibi idæas omnium rerum, sicut oculus capacitatem habet recipiendi in se omnes colores.

Verum est, respondit ipsi Ecclesiasticus; sed magna hæc capacitas intellectus humani, non est actualiter impleta omnibus iis, quæ recipere posset, non magis, quam oculus actualiter non videt omnes colores quos videre potest. Nonnisi solus intellectus Jesu Christi fuit, qui habuit semper & in æternum habebit plenitudinem actualem omnium cognitionum naturalium, quas habere potest; hujus tibi, ad pacificandum te, reddenda est ratio. Nonnè verum est, quòd intellectus, qui manet in sola potentia sciendi, & non scit actualiter & re ipsa, sit obnoxius

M m m

defe-

defectui & ignorantia? Jam quis est, qui cogitare audeat, reliquisse Deum aliquem defectum vel ignorantiam in intellectu unigeniti Filii sui? Dicendum igitur est, vastam capacitatis ipsius amplitudinem, totam repletam esse actu suo; id est, quod sciat actualiter omnia, quae sciendi habet capacitatem. Contende & intende nervos animi, quantum volueris, & vide, an comprehendere, quousque haec se extendat cognitio, poteris.

S. Thom.
supra.

An tota potentia obedientialis Jesu Christi fuerit repleta,

Et nihilominus habeo adhuc, quod tibi dicam: S. Thomas duo nobis distinguit potentiarum genera in intellectu Jesu Christi; unam appellat naturalem, & alteram obedientialem, hoc est, supernaturalem & miraculosam. Omnia quae hucusque diximus, non respiciunt nisi potentiam naturalem; sed supernaturalis absque comparatione se magis extendit: siquidem intellectus humanus capacitatem habet, quam attolli possit ab omnipotentia DEI eodumque, ut cognoscat omnia, quae excedunt potentiam ipsius naturalem, & quod placuerit DEO docere ipsam per divinam suam revelationem.

Nonne sic fustulit & elevavit intellectum Prophetarum, quibus manifestavit veritates divinas, quosque praecones fecit oraculorum, quae cuncta in admirationem rapuerunt saecula? Sed

quid est, quod manifestavit DEUS cunctis Prophetis, respectu maximi illius splendoris luminum ac cognitionum divinarum, quibus replevit omnem potentiam obedientialem intellectus Filii sui unigeniti, in quantum repleti poterat, absque eo, quod ibi maneret aliquid inane, vel aliquis defectus? Nonne fatendum est, omnes scientias reliquarum creaturarum non esse nisi parvas luminis scintillas in comparatione cum magno hoc sole? Prophetae non receperunt divinas has revelationes, nisi aliquando & valde breves; sed in ipso aetivi semper erant splendores, nunquam non fixi in plena sua meredie, lumina & cognitiones semper actuales, semper splendidae, non relinquentes in intellectu ejus vel unicum tenebrarum atomum.

O DEUS! exclamavit desuper Priscus totus admiratione & gaudio abreptus; quanta debuerant esse deliciae animae Jesu Christi, quae morabatur perpetuo in maximis hisce cognitionum ac luminum splendoribus. Fateor me non capere abundantiam voluptatis suae, sed aliquid illius conjicio ex proprio meo experimento: minimus luminis spiritualis radius consolatur me, si majori quodam irradiet splendore, totus difflo dulcedine. Verum si aliquando obrueret me

Quanto anima Christi delibuta fuerit gaudio in his scientiarum splendoribus

me inuisitatorum abundantia luminum, manifestantium mihi plures veritates sublimes communem captum hominum transcendentes; intellectus meus cohibere se non posset, quin transportaretur in excessum jubili, quo abripitur extra se, nescius amplius quid ageret, spiritali quâdam sepultus ebrietate, quæ causaret deliquia, raptus, extases. O procul dubio, si anima Jesu Christi sola non fuisset fortior omnibus hominum animabus simul, submersa fuisset in magno hoc deliciarum Oceano, quas scientia hæc infusa propinabat ipsius animo, nunquam ex profundissima raptuum horum abyssu ad se reversura. Hæc verba efficaciter admodum commoverunt bonum nostrum Ecclesiasticum, qui conversus ad Jesum Christum, non minus corde quàm ore sic ipsum affatus est.

psal. 33.

O Jesu! Lux vera, quæ illuminans omnem hominem venientem in hunc mundum; ut quid ambulandum nobis est adhuc in tenebris, dum tibi adherere, tua sequi statuimus vestigia? Nonne scriptum est: *Accedite ad eum, & illuminamini?* Non opus est magno labore, nec aliud faciendum mihi, nisi quod exhibeam me tibi præsentem, & oculos mentis meæ in te teneam defixos: sensibilis sol non ita abun-

danter suam circulatur lucem in oculos suæ apertos præsentia; sicut tu effundis tuam in omnem animum tibi cogitatione intentum. Væ frequentibus nostræ mentis evagationibus, quæ tam sæpe obstant nobis, ne aspiciamus te. O amabilis Lux animarum nostrarum! Extra te nonnisi sunt tenebræ, nonnisi caligo ignorantia.

Quanta mihi consolatio, non se, quod Jesus sit Lumen quoddam magnum, cui nihil sit absconditum? Non angor, quâ ratione ipsi meas exponam misérias, ut ipsius efflagitem misericordias; aliud nil mihi agendum, nisi quod coram ipso me exhibeam: Nonne enim ipse scit omnia? nonne clarè ipse intuetur profundas calamitatis meæ abyssos? nonne melius ipse novit quàm ego, intima cordis mei arcana? Anima mea, nihil ergo agendum tibi, nisi ut te statuas coram illo prorsus humiliatam, & illo confusam pudore qui occludit os culpæ reis ac nocentibus: *Vide Domine, & considera, quoniam facta sum vilis.* Sufficit te meas videre misérias; cum enim me magis propriâ tuâ ames vitâ, an videre illas poteris, quin consoleris?

Hic Philemon interpellat Ecclesiasticum & suum ab ipso exigit promissum. Sponderas mihi, te quatuor demonstratu-

M m m 2

rum

Gaudium bonæ animæ aspicientis Jesum Christum, velut veram lucem suam.

Threu. 1.

rum mihi scientiarum genera, velut quatuor portiones exquisitissimas ejus, quem ingressi sumus, thesauri, duas illarum jam

aspexi, scientiam beatificam & scientiam infusam: Quæ est igitur tertia? Ecce tibi eam: & hæc est scientia acquisita.

§. 3. De Scientia acquisita Jesu Christi.

JESUS CHRISTUS
solus contulit
sibi ipsi scientiam
acquistam & quomodo.

Nuncupatur Scientia acquisita in Jesu Christo illa, quam ipsemet sibi formavit ex proprio suo intellectu, quin acceperit illam ab alio (nunquam enim aliquid didicit nec ab Angelis, nec ab hominibus) sed cum ipsemet uteretur luminibus ac cognitionibus incomparabilis potentie intellectus sui, omnibus locupletatus est scientiis, quibus intellectus humanus Dei-Hominis vi discursus & ratiocinationis repleri potest. DEUS solus contulit ipsi scientiam infusam; sed is ipsemet sibi comparavit scientiam acquisitam. Prima est extracta e thesauris Dei absque eo, quod alio esset opus, quam illam recipere; sed secunda extracta est e proprii sui intellectus fundo, quod DEUS conjecerat omnia scientiarum semina, sicut in sinum terræ omnium plantarum semina conjecerat, quando mandavit: *Germinet terra herbam viventem.*

Gen. I.

Noster intellectus est creatus ad progignendas scientias, sicut terra ad progignendas plantas,

Si intellectus humanus bene coleretur, non est scientia naturalis, quam ipsemet e proprio suo non posset educere fundo, cum erectus sit ad producendum cognitiones & scientias, sicut ter-

ra ad producendum herbas & plantas. Sed maledictio DEI, quæ terram nostram spiritualem pari ratione percussit, quæ corporalem, in supplicium peccati Proto-parentis nostri, eò nos redegit miseriarum, ut, sicut terra non producit ex seipsa nisi tribulos & spinas, & post sedulam etiam ipsi impensam culturam, nostrum frustratur & suâ spe dejicit laborem, sterilis manens ac ingrata; ita intellectus noster naturalis ex seipso non producat nisi errores & ignorantias, & postquam etiam in ipso colendo omnem navaverimus operam; tam parum inde referamus, ut omnes scientiæ sapientissimi in mundo hominis, ferme sint nihil respectu eorum, quorum laborat ignorantia.

Non nisi intellectus Jesu Christi est, quem invadere non poterat peccatum, quique alia ex parte omnem habebat perfectionem, cujus intellectus humanus habebat capacitatem: Ipse solus possidebat fundum tam divitem, tamque fecundum in omni bonarum cognitionum & scientiarum genere, ut illæ se producerent,

rent, quasi seipfas, isque sine ullo labore vel studio à primo instanti conceptionis suæ imbutum se conspiceret cunctis scientiis naturalibus, quas intellectus comparare sibi potest humanus.

Sed hujusmodi scientiæ acquisitione genere quid opus habuerat, interrogavit Philemon, cum beatam habuerit & infusam, per quas tam perfectè cognoscebat omnia? Hoc non erat, quòd opus habuerit illis, respondet Ecclesiasticus, sed ex quadam perfectionis abundantia: non enim decebat mirificam hanc intellectus sui naturalis fecunditatem sterilem manere, vel vacuam eo, quo poterat perfici: *Ur, sicut dicit S. Thomas, non esset in Jesu*

D. Th. 3. p. q. 12. a. 1. *Christo defectus minimus, quantum ad ipsius animam. Profectò cum Verbum æternum includendo hominem in mysterio Incarnationis, assumpserit ratione quâdam in Persona sua universum mundum, oportebat, ut omnes quoque spirituales mundi assumeret perfectiones, quarum scientiæ acquisitione unum ex præcipuis conficiunt ornamentum. Verùm concluderat omnes in seipso, velut in thesauro abscondito: In quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi. Non ostentabat illas vel minimum ad comparandum sibi applausum & estimationem hominum; nisi quantum fuerat ad operandam mundi salutem opus.*

Cur opus fuerit habere Jesum Christum scientiam acquisitionem ultra beatam & infusam.

ad Coloss. 2. v. 3.

quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ absconditi. Non ostentabat illas vel minimum ad comparandum sibi applausum & estimationem hominum; nisi quantum fuerat ad operandam mundi salutem opus.

In quo admirandum nobis re-
 liquit exemplum perfectæ humi-
 litatis, quæ nunquam exercetur
 excellentius, quàm quando intel-
 lectus, qui resplendere posset ve-
 lut cæli sidus per lucis suæ radios,
 eximiam, quâ excolitur, osten-
 dendo eruditionem, voluntariè
 sese ecclypfat, seque deditâ celat
 & occultit operâ sub silentii & mo-
 destiæ velo, dissimulando, possi-
 dere se absconditum hunc the-
 saurum, nisi quando obstringitur
 ostendere illum ad majorem
 Dei gloriam & animarum salu-
 tem. O quàm paucos reperire
 est inter doctos & etiam magis
 spirituales, qui id genus humi-
 litatis noverint exercere. Siqui-
 dem si difficile est abscondere
 lumen sensibile, quod seipsum
 profert in medium, ratione quâ-
 dam æquè difficile est abscon-
 dere lumen spirituale, quod sem-
 per erumpit, dum magis conti-
 neri putatur.

Quot & quanta sacrificia in-
 teriora faciebat absque intermis-
 sione Jesus Christus ad glorifi-
 candum DEum Patrem suum.
 Magna hæc anima infinitâ ratio-
 ne splendidior millenis solibus,
 in profunda semper continebat
 se modestia, quo fiebat, ut fieret
 parvi, filius censeretur indigentis
 fabri, & permagnæ homo sim-
 plicitatis. Vivebat incognitus
 in medio ignorantia hominum:
 tolerabat sarcasmodum & contum-
 eliam.

M m m 3

tume-

tumeliarum multitudinem, la-
celitus ab eis aculeis, & admi-
randa cum patientia & mansue-
tudine respondebat illis: verbo-
rum ac disceptationum provo-
catus ab eis certamine, quo nil
quærebant nisi obruere ipsum
confusione, obviabat eis mirâ
responsorum dulcedine: Evan-
gelium suum prædicabat verbis
tam simplicibus, ut contemne-
rentur à superbis, quamvis præ-
dita essent virtute tam sublimi,
tamque eximiâ, ut animæ illa
cum humilitate perpendentes in-
venirent in illis miras, quibus ab-
riperentur, illecebras, sibi que in-
comprehensibiles, quas re ipsa de-
gustant & Angeli & homines;
sed gratia hæc abscondita est sa-
pientibus & prudentibus mundi,
sicut ipsemet dicit, & revelata
non est, nisi parvulis, id est, hu-
milibus.

Ad comprehendendum benè spi-
ritum & intelligentiam homi-
num, oportet intelligere benè
ipsorum verba; sed ad compre-
hendendum benè verba JESU
Christi, oportet habere ipsius Spi-
ritum, qui tam oppositus est spi-
ritui mundi, & usque adeò spi-
ritum transcendens humanum,
ut ii, qui legunt vel audiunt di-
vinæ ipsius sapientiæ verba abs-
que hoc Spiritu, nihil ex iis in-
telligant.

Nonnè appellas scientiam ac-
quisitam JESU Christi illam, re-

posuit Philemon, quam acquisi-
vit successivè, & juxta quam
proficiebat sapientia & ætate apud De-
um & homines, sicut sanctum di-
cit Evangelium? Non, respon-
det Ecclesiasticus, non oportet
confundere in ipso scientiam ac-
quisitam cum scientia experi-
mentali. Verum quidem est,
utramque esse acquisitam, sed
modo diverso: siquidem trahe-
bat unam ex seipso, è proprio
fundo intellectus sui, & alteram
recipiebat ab extra, ex usu sen-
suum suorum. Hinc est, quòd
cùm intellectus ipse, habuerit
in primo instanti vitæ suæ om-
nem suam perfectionem, ab illo
momento tam perfectè fuerit
repletus tribus scientiarum gene-
ribus, beatificæ, infusæ & acqui-
sitæ, ut hæc nunquam adauctæ
fuerint novâ aliquâ cognitione,
quam acquiserit progressu æta-
tis: Et quando Evangelium no-
bis dicit ipsum profecisse sapien-
tiâ, sicut ætate, intelligendum
est juxta expositionem S. Am-
brosii & Theophylacti, quòd ex-
terius ostenderit majorem sapien-
tiam, juxta proportionem, quam
ipse ætas requirebat: siquidem
si constitutus adhuc in infantia
demonstrasset omnem sapien-
tiam viri perfecti, fuisset prodigium,
quod percelluisset pavore
mundum, potius exhibens phan-
tasma, quam verum infantem:
*Visus fuisset prodigiosus, & esse phan-
tasma pueri, non verus puer.*

Luc. 2.

Differentiam
ter scientiam
acquistam &
experimenta-
lem JESU Chri-
sti.

Quomodo
intelligo-
dum, quòd Je-
sus Christus
profecit sa-
pientiâ.

Theophyl. in
Ve. cap. 2. Luc.

Verum non ita se habet cum scientia experimentalis, quam paulatim trahebat ex objectis exterioribus, per usum suorum sensuum, sicut alii omnino infantes. Siquidem negari non potest, ipsum profecisse indies in

hoc scientiæ genere, juxta quod indies novas capiebat experientias. Hæc est illa scientia experimentalis, quæ constituit quartam & ultimam portionem thesauri intellectus sui. Ecce quid exin comprehendere possimus.

ARGUMENTUM.

§. 4. De Scientia experimentalis Jesu Christi.

Anima nostra agit cum Deo & creaturis modo diverso.

Anima nostra, quæ medium tenet locum DEum inter & creaturas, eòquod sit infra Deum, & supra omne id, quod DEus non est, potest agere & conversari cum ambobus. Ut conversetur cum Deo, qui purus est Spiritus, habet intellectum suum, qui totus spiritualis est; & ut agat cum creaturis, quæ materiales sunt, habet sensus suos, qui sunt corporales. Ipsa agit cum Deo, ad recipiendum ab ipso cognitiones, ipsa agit etiam cum creaturis ad recipiendum ab illis cognitiones; & quia vita animæ est ipsius cognitio, trahit hanc ex omni parte: Id quod anima nostra recipit à Deo per intellectum suum, est fides vel scientia infusa in vita hac præsentis, & post hanc visio ipsius beatifica, id quod recipit à creaturis sunt cognitiones experimentales, quas trahit ad se ab extra per sensus.

Sanctissima anima Jesu Christi, quæ ejusdem naturæ est cum nostra (quamvis perfectionis

longè sublimioris super reliquas omnes) habet intellectum suum totum spiritualem ad agendum cum Deo Patre suo; habet etiam sensus suos corporales, ad agendum cum creaturis suis: & per hoc commercium, quod magna hæc anima habere voluit cum parvis creaturis, acquisivit scientiam experimentalem: siquidem propriis suis experientiis probe cognovit malitiam hominum se persequentium absque intermissione: cognovit per experientiam dolores passionis suæ fuisse amarissimos, & ut Scriptura loquitur, *didicit ex iis, quæ passus est, obedientiam.* Quis diffitebitur, quin hæc experientiæ, quas habuit, boni & mali, sensibiles hæc cognitiones, quæ multiplicantur & augebantur indies, pepererint ipsi scientiam semper novam, semperque majorem.

Sed experientia nostrorum sensuum, reverà non est scientia, objecit desuper Philemon. Siquidem imprimis omnes nostri

Jesu Christi habuit cognitiones experimentales.

Hebr. 5.

stri sensus tam sunt imperfecti, ut decipiantur omni momento, & sapius in errorem inducant animam, si referat se ad ipsos. Et deinde id, quod cognoscimus per nostros sensus, non est nisi apparentia & externa rerum superficies, & non propria ipsarum natura, quæ sæpe tota est alia, quàm appareat: se enim simulare nosque decipere amat natura. Non est igitur scientia certa, tenuis hæc, quam recipimus à sensibus, cognitio, sed ad summum aliqua est conjectura. Et tandem ea, quæ nostri percipiunt sensus, non sunt nisi res singulares, & plerumque transitoria, quæ objectum non sunt scientiæ, cum hæc requirat res universales & invariabiles.

An experientia vera fuerit scientia in Jesu Christo,

Fateor hæc omnia, respondet Ecclesiasticus, si loquaris de hominibus in communi; sed respectu Jesu Christi benè dici potest, ipsius cognitiones experimentales, fuisse tot scientias veras, ob rationes omninò contrarias. Si quidem imprimis omnes ipsius sensus erant tam perfecti, ut nunquam deciperent, nec in errorem ipsius inducerent animam, representando ipsi unum pro altero. Secundò licet per sensus non perciperet nisi externam superficiem rerum, non magis quàm nos; nihilominus discernibat tam perfectè mendacium à veritate, ut simplici rerum aspectu

cognosceret earum naturam. *In Marci 16. v. 21.* *ruitus eum dilexit:* Cum duntaxat vidisset illum, cognovit ipsum optimè & amavit. Et tandem, licet ea omnia, quæ cadebant sub sensus ipsius, essent res singulares, sufficit, quod tantum cognoverit ipsas, quantum erant cognoscibiles, ad fundendum desuper unam scientiam experientiam.

Concesserim, quartam hanc scientiam æqualem non esse in excellentia tribus aliis; sed videntur, ipsam ratione quâdam magis esse amabilem. O Jesu! adoro scientiam tuam beatam, revereor scientiam tuam infusam, admiror scientiam tuam acquisitam; sed amo super omnia scientiam tuam experimentalem, cum per illam præcipuè tantum cum familiaritate volueris agere cum miseris tuis creaturis. Dignatus quidem fuisti nos intueri, nobiscum loqui, nostra audire verba, vivere nobiscum, nostrum comedere panem, nostram attingere terram, nostrum respirare aërem, nostrum aspiceret lumen, eisdem uti elementis nobis communibus; sed quod majorem ciet admirationem, in societatem nostrarum voluisti venire miseriarum humanarum, & ipsemet illarum sentire magnitudinem propriis tuis experimentis. Enimverò tu ipse sustinisti sitim, famem, calorem, frigus,

gus, lassitudinem, dolores, persecutiones, injurias, captivitatem, calumnias, oppressionem summæ injustitiæ maximam, & denique omnis generis usque ad mortem sævitiæ ac immanitates.

O Bonitas! Bonitas infinita! quid affligi debueras scientiâ hâc tam amarâ, nisi fuisset ad ulciscendum in te ipsa injuriam, quâ proto-parentum nostrorum curiositas affectit DEum, dum scire voluerunt bonum & malum, contra ipsius mandatum? quid addiscendum habueras propriis tuis experimentis omnes nostras miseras humanas, quæ nec unquam appropinquare debebant tabernaculo tuo, adorandæ personæ tuæ, nisi ut doceres porta-

re nos nostras patienter ex amore tui, sicut tu illas voluntariè assumpisti ex amore nostri? sed quomodò non vellem ex toto corde meo experiri pondus crucis tuæ, cum tu volueris tanto cum amore portare pondus crucis meæ.

Sufficit, dicit hîc Philemon, satis superque modo cognovi, in Jesu Christo absconditos esse omnes thesauros scientiæ & sapientiæ DEI; & abundè satisfactum mihi, quòd aliquantulum cum otio licuerit considerare præcipuas quatuor portiones divitis hujus thesauri. Sed cur non omnes ejusdem tenentur desiderio? Cur plerique hominum ipsum ignorant, imò etiam contemnunt?

ARGUMENTUM.

Scientia Jesu Christi est excellentissima, quæ esse possit in mundo, ex parte principii, unde procedit.

ARTICULUS III.

NON immeritò admiraris Philemon, respondet doctus noster Ecclesiasticus, ex eo, quòd omnes in mundo homines non oblectentur plurimum pulchritudine scientiæ Jesu Christi, ut more discipulorum sequantur vestigia ejus. Contemnitur facile magister rudis & expertus doctrinæ qui munus sibi arrogat instruendi alios; sed quando cognoscitur excellere sapientiâ &

eruditione, virtute & animi magnitudine alios, respicitur cum reverentia, veluti res quæpiam divina: accurrunt sponte ipsius admittuntur dogmata, & quæcunque ex ipsius proficiuntur ore, recipiuntur velut oracula.

Hinc est, quòd Trismegisti, Pythagoræ, Socrates, Platones, Hesiodi, Catones & tot alii sint habiti velut Præceptores mundi, majusque obtinuerint imperium in ani-

Cur omnes
Legislatores
persuaserint
hominibus,
leges suas
proficisci à
DEO.

N n n